

СТАТТІ

DOI: <https://doi.org/10.31318/2786-8877.8.2025.355512>

УДК 78.071.2Тимошенко:78.087.68.091(477)(045)

БАРАНОВСЬКА О. М.

Мистецький ліцей «Київська дитяча академія мистецтв імені М. І. Чембержі», викладач-методист вищої категорії, викладач хору (Київ, Україна).

Baranovska, Olena. Art Lyceum “Kyiv Children’s Academy of Arts named after M. I. Chemberzhi”, Teacher-Methodologist of the Highest Category, Choir Teacher (Kyiv, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-7819-3315>

o.baranovska@kam.edu.ua

ОЛЕГ ТИМОШЕНКО ЯК ОРГАНІЗАТОР ПРОСВІТНИЦЬКОГО РУХУ (ЗАСЛУЖЕНА ХОРОВА КАПЕЛА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОЇ ЗАЛІЗНИЦІ)

OLEH TYMOSHENKO AS AN ORGANIZER OF THE MUSICAL- ENLIGHTENMENT MOVEMENT (THE HONORED CHORAL CHAPEL OF THE SOUTH-WESTERN RAILWAY)

Висвітлено багатогранну творчу, педагогічну й просвітницьку діяльність Олега Семеновича Тимошенка — видатного українського хорового диригента, педагога і громадського діяча. Розглянуто основні етапи його професійного становлення, формування світоглядних і художніх засад, а також визначено внесок митця у розвиток української академічної хорової культури другої половини ХХ століття. Особливу увагу приділено організаторським і виховним аспектам його роботи з аматорськими та навчальними хоровими колективами, які за рівнем виконавської майстерності наближалися до професійних.

Проаналізовано діяльність О. Тимошенка як засновника й керівника низки значущих хорових колективів у Луганську, Києві та Вінниці, а також визначено його вирішальну роль у відродженні й творчому піднесенні Заслуженої хорової капели Південно-Західної залізниці. Висвітлено принципи репетиційної роботи диригента, його вимоги до вокально-хорової техніки, музично-теоретичної підготовки хористів, формування ансамблевої злагоженості й драматургічної цілісності виконання. Значну увагу приділено репертуарній політиці колективу, що охоплювала твори різних історичних епох і національних шкіл, зокрема складні вокально-симфонічні полотна.

Окремий аспект статті становлять спогади авторки — учениці й соратниці О. Тимошенка, які надають дослідженню особливої документальної й емоційної переконливості. Зроблено висновок про визначальний вплив особистості митця на виховання кількох поколінь хорових диригентів і утвердження високих стандартів українського хорового виконавства.

Ключові слова: музично-просвітницька діяльність Олега Тимошенка, диригентське мистецтво, просвітницький рух, творчі досягнення Заслуженої хорової капели Південно-Західної залізниці, репертуарна політика, академічна хорова культура, музичне життя України ХХ століття.

The article analyzes the artistic, pedagogical, and musical-enlightenment activities of Oleh Tymoshenko, an outstanding Ukrainian choral conductor and public figure whose work played a decisive role in the development of academic choral culture in the second half of the twentieth century. A central focus of the study is his many years of work with the Honoured Choral Capella of the South-Western Railway, which became an important center of the choral enlightenment movement in Ukraine.

The aim of the research is to highlight Oleh Tymoshenko's activities as an organizer of choral life, to determine the specific features of his performing and pedagogical concept, and to reveal the significance

of the Honoured Choral Capella of the South-Western Railway in the musical life of Ukraine in the second half of the twentieth century.

The article traces the stages of the ensemble's formation under Tymoshenko's leadership and elucidates the principles of his rehearsal work, including requirements for vocal and choral technique, intonational accuracy, ensemble coherence, and stylistic adequacy of performance. Particular attention is paid to the educational function of the Capella and its active concert activity aimed at popularizing Ukrainian and world choral classics, as well as at fostering a high level of musical culture among a broad audience.

The ensemble's repertoire policy is analyzed, marked by stylistic diversity and encompassing works from various historical periods, including complex vocal-symphonic compositions. The performance of such works by an amateur choir testified to the ensemble's approach to high professional standards. It is demonstrated that it was within the framework of the South-Western Railway Capella's activities that Tymoshenko realized his concept of the choir as both an artistic and an educational organism capable of influencing the spiritual and aesthetic environment of society.

The research methodology is based on a combination of historical-cultural, analytical, biographical, and source-study approaches. An important source consists of the author's own recollections as a student of Tymoshenko and a direct participant in the creative process, which lends the study documentary credibility.

Conclusions. The article emphasizes the system-forming character of Oleh Tymoshenko's activities, which contributed to the establishment of high standards of Ukrainian choral performance and to the emergence of the Honoured Choral Capella of the South-Western Railway as one of the leading centers of the musical-enlightenment movement.

Keywords: musical-enlightenment activity of Oleh Tymoshenko; conducting art; enlightenment movement; creative achievements of the Honoured Choral Capella of the South-Western Railway; repertoire policy; academic choral culture; musical life of Ukraine in the twentieth century.

Вступ. Олег Тимошенко — талановитий диригент і педагог, чудовий керівник, громадський діяч і людина високих моральних якостей. Природа наділила його яскравим музичним обдаруванням, невичерпною ініціативністю, відповідальністю й потужною творчою енергією. Олег Тимошенко — організатор просвітницького руху, митець, який справив помітний вплив на розвиток багатьох галузей музичного життя України. Йому були притаманні яскравий темперамент і активна життєва позиція; він доклав значних зусиль до відродження багатих і давніх традицій академічного хорового співу.

Аналіз публікацій. Різнобічна діяльність Олега Тимошенка постійно перебуває в полі зору дослідників. Серед публікацій останніх років зазначимо найбільш релевантні з погляду тематики пропонованої статті. Тетяна Гусарчук розглянула особистісний феномен митця, зарахувавши його творчу постать до типу виконавця-універсала. Особливо докладно дослідниця охарактеризувала діяльність О. Тимошенка на посаді ректора Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, наголосивши:

... визначальною для успішного виконання ... відповідної його посаді високої культуротворчої місії є його індивідуальність, у структурі якої слід особливо відзначити такі складові: здібності та ранній, відповідний до них вибір основної життєвої лінії, риси характеру і ... набутий професіоналізм, висока фахова озброєність, і звідси — авторитетність як керівника творчого вишу [Гусарчук, 2020, с. 39–40].

Анатолій Мартинюк виявив особливості диригентської хорової школи О. Тимошенка, простеживши:

... витoki і джерела формування художнього світогляду і неповторної мистецької індивідуальності» митця, окреслив його контекстуальні зв'язки ... з традиціями українського хорового виконавства і педагогіки [Мартинюк, 2020, с. 98].

У контексті пропонованого дослідження особливо важливо, що А. Мартинюк охарактеризував:

... сутність системного підходу Олега Тимошенка до функціонування аматорського хорового колективу як визначальну рису його музично-виконавської школи [Мартинюк, 2020, с. 98].

Педагогічну діяльність Олега Семеновича Тимошенка охарактеризовано у статті його учениці Алли Шейко. Аналізуючи свій досвід спілкування з видатним митцем, висвітлюючи дидактичні основи діяльності Вчителя, виявляючи значення його здобутків у сфері виконавства й педагогіки, вона зазначила:

Його творча й педагогічна діяльність становить яскраву сторінку в історії української диригентської школи. Спираючись на традиції київської хорової школи, він виробив свій педагогічний стиль, в основі якого — виховання всебічно розвиненої особистості диригента-виконавця <...> «Вроджена» здатність бути наставником, організатором, органічний сплав світоглядних, особистісних і професійних начал становлять методологічну основу художньо-педагогічних принципів О. Тимошенка [Шейко, 2020, с. 149].

Українські композитори неодноразово присвячували митцеві свої твори. Один із них — хоровий цикл «Краю мій рідний» Лесі Дичко — проаналізувала Юлія Пучко-Колесник. Дослідниця, зокрема, акцентувала:

... громадське, патріотичне, творче ставлення Майстра до духовних цінностей української культури, тягlosti національних традицій, що відтворюються в хоровій музиці від ... джерел до сьогодні [Пучко-Колесник, 2020, с. 136].

У 2024 році засновано Перший всеукраїнський відкритий конкурс хорових диригентів імені академіка О. С. Тимошенка.

Цій події присвячено статтю Віктора Бондарчука, який визначає конкурс як нову сторінку творчої біографії видатного диригента і водночас

... як утвердження вітчизняних культурних цінностей і норм у їх репрезентаціях та інтерпретаціях [Бондарчук, 2025, с. 18].

У зазначених працях, як і в інших публікаціях про життя і творчість Олега Тимошенка, не розкрито його організаторську діяльність у сфері просвітництва, зокрема не висвітлено докладно роботу на посаді керівника Заслуженої хорової капели Південно-Західної залізниці. Водночас саме ця сторінка життєдіяльності митця є надзвичайно важливою як для його професійного становлення, так і для розвитку хорового виконавства загалом, чим і зумовлено **актуальність і наукову новизну** пропонованої публікації.

Мета дослідження — розглянути діяльність Олега Тимошенка як засновника й керівника низки значущих хорових колективів у Луганську, Києві та Вінниці, а також окреслити його вирішальну роль у відродженні й творчому піднесенні Заслуженої хорової капели Південно-Західної залізниці.

Виклад основного матеріалу. Ще в молоді роки Олег Семенович став помітною постаттю в колі найбільш авторитетних фахівців хорової справи. Учителями його були відомі музиканти — Михайло Вериківський (хоровий клас), Петро Гончаров (керував студентським хором), Олександр Гродзинський (клас вокалу).

З великою повагою ставився Олег Тимошенко до майстрів старшого покоління: Бориса Лятошинського, Андрія Штогаренка, Григорія Верьовки, Натана Рахліна й інших митців, з якими в різні часи працював на виконавській та педагогічній нивах.

Працювати у просвітницькій сфері Олег Семенович почав ще з юнацьких років, під час навчання в Луганському музичному училищі став художнім керівником місцевого

палацу культури, ініціював створення й очолив два великі хорові колективи: чоловічий (60 учасників) та мішаний (90 осіб) хор. За короткий час він підготував їх до участі в республіканському огляді в Києві 1954 року. Керівнику було всього 17 років. Диригентсько-хорову діяльність продовжив і під час навчання на вокальному факультеті Київської державної консерваторії імені П. І. Чайковського, знову створивши два хорові колективи: хор Заводу медичних препаратів та хорову капелу Київського технологічного інституту харчової промисловості імені А. І. Мікояна¹. Обидва колективи швидко здобули визнання, на оглядах самодіяльного мистецтва посідали перші місця, а Капела успішно конкурувала з такими відомими аматорськими колективами, як Хорова капела Політехнічного інституту (художній керівник Лідія Падалко), хор Університету імені Тараса Шевченка (художній керівник Михайло Хардаєв). Виконавський рівень цих колективів, особливо Інституту харчової промисловості, був таким високим і стабільним, що авторитетні диригенти — Михайло Берденников, а потім Павло Муравський — керували цим хором після від'їзду Олега Тимошенка до Вінниці (за призначенням після закінчення навчання). Капела стала базою для педагогічної практики студентів диригентсько-хорового факультету Київської консерваторії.

У Вінниці Олег Семенович, директор музичного училища, знову заснував два самодіяльні колективи: Дитячий хор Палацу піонерів імені Лариси Ратушної² та хорову капелу Вінницької обласної психо-неврологічної лікарні імені Олександра Ющенка. Створення цих колективів стало значною подією в музичному житті міста.

Засновуючи Дитячий хор Палацу піонерів, О. Тимошенко орієнтувався на досить відомий на той час Дитячий хор

---

¹ Від 2002 р. — Національний університет харчових технологій.

² Ратушна Лариса Степанівна (1921–1944) — учасниця Вінницького підпілля в роки Другої світової війни, Герой Радянського Союзу (помертено), почесний громадянин Вінниці.

Інституту художнього виховання в Москві під орудою Владислава Соколова¹. Основна мета Олега Семеновича в роботі з цим хором — виховувати дітей на високохудожніх зразках хорової класики. Фактично, це була хорова студія, учні якої здобували музичну освіту за програмами музичної школи. Олег Тимошенко розробив власну методику хорового виховання, у вокальних вправах орієнтувався на специфіку дитячого голосу, враховуючи вікові фізіологічні особливості хористів (дихання, звукоутворення, утримання вокальної позиції тощо). Хор досить швидко досяг значних результатів, став лауреатом республіканського конкурсу, здобув схвальні відгуки та високу оцінку Владислава Соколова під час виступу в Москві.

Повернувшись до Києва, Олег Тимошенко працює на кафедрі хорового диригування, очолює два хорові колективи — диригентсько-хорового й музично-педагогічного факультетів (1963–1965) Київської консерваторії. Водночас митець ініціює створення і стає керівником Народної академічної хорової капели міжобласного управління професійної технічної освіти. Це був найкращий колектив у самодіяльній сфері, незмінний учасник різноманітних концертних акцій міста і країни загалом, постійний переможець районних, міських, обласних, республіканських фестивалів. Майстерність хору, його професіоналізм здобули високу оцінку російського диригента Олександра Хазанова² під час виступу Капели в Москві, а 1965 року на Всесоюзному огляді самодіяльних колективів став лауреатом і здобув золоту медаль.

---

¹ Соколов Владислав Геннадійович (1908–1993) — радянський хоровий диригент, педагог і композитор. Цей дитячий хор він організував ще 1936 року при Центральному будинку художнього виховання (від 1946 — Науково-дослідний інститут художнього виховання Академії педагогічних наук).

² Хазанов Олександр Борисович (1906–1984) — радянський хоровий диригент, педагог, композитор, народний артист РРФСР, професор Московської консерваторії.

Найбільших успіхів Олег Семенович досяг у роботі з відомою в Україні й колишньому Радянському Союзі Заслуженою хоровою капелюю Південно-Західної залізниці. Цей колектив має цікаву історію і давні традиції. Заснував його 1924 року Петро Григорович Гончаров¹ як хоровий гурток. Доволі швидко цей гурток став хоровою капелюю у складі 80 осіб, яка досягла високого виконавського рівня. У 1936 році Капела представляла українське хорове мистецтво в Москві, а 1940 здобула звання заслуженої. Однак на початку 1970-х років Капела фактично припинила свою діяльність. Петро Федорович Кривонос, керівник Південно-Західної залізниці, вболіваючи за долю Капели, порушив питання про її відродження і на поліг, щоб цю справу доручили Олегові Тимошенку. І вже з жовтня 1973 року розпочалася велика підготовча робота. Олег Тимошенко прослухав близько 2000 працівників галузі й відібрав 185 осіб. Приймаючи хористів у Капелу, Олег Семенович ретельно перевіряв вокальні здібності, слух, відчуття ритму, музичну пам'ять.

Для хористів колективу митець окреслив такі завдання:

- оволодіти вокально-хоровою технікою співу;
- здобути музично-теоретичні знання (з теорії музики, сольфеджіо, музичної літератури).

При Капелі було створено вокальну студію, у якій навчалися найбільш обдаровані співаки — солісти хору. Керівником вокальної студії стала співачка Тетяна Михайлова, концертмейстером — Людмила Прудникова². Олег Семенович забезпечив систематичні репетиції зведеного хору і роботу

---

¹ Гончаров Петро Григорович (1888–1970) — український хоровий диригент і композитор. Працював також художнім керівником капели «Думка», Київської опери (1920–1924) й Української музичної драми (1919), директором львівської капели «Трембіта», регентом Володимирського собору.

² Прудникова Людмила Петрівна (1946–2025) — піаністка, педагог, концертмейстер кафедри оперної підготовки Київської консерваторії, нині — викладач кафедри спеціалізованого фортепіано НМАУ ім. П. І. Чайковського.

учасників окремих хорових партій, групі й індивідуальні заняття з музично-теоретичних предметів, постановки голосу. Він цілком слушно вважав, що художньо-виконавський рівень колективу значною мірою залежить від музичної грамотності й рівня музично-слухового розвитку хористів, тому вони весь комплекс музично-теоретичних дисциплін вивчали не лише на групових, а й на індивідуальних заняттях.

У репертуарі Капели була музика практично всіх стильових напрямів: твори митців епохи Відродження, Бароко й класицизму (Орландо Лассо, Ораціо Веккі, Антоніо Лотті, Йоганна Себастьяна Баха, Вольфганга Амадея Моцарта, Кристофа Віллібальда Глюка, Роберта Шумана), російських (Сергія Прокоф'єва, Георгія Свиридова, Павла Чеснокова, Анатолія Новікова, Серафима Тулікова, Ісаака Дунаєвського), грузинських (Вано Мураделі) та українських композиторів (Миколи Лисенка, Миколи Леонтовича, Григорія Верьовки, Михайла Вериківського, Бориса Лятошинського, Ігоря Шамо, Аркадія Філіпенка, Григорія Майбороди, Анатолія Авдієвського). Особливим досягненням Капели стало виконання кантати «Москва» Петра Чайковського та ораторії «Олександр Невський» Сергія Прокоф'єва.

Мені пощастило два роки працювати хормейстером у Капелі під орудою Олега Семеновича. У Київську консерваторію я вступила 1974 року в клас Олега Тимошенка. На все життя запам'яталася наша перша зустріч. Мене вразила його світла й відкрита посмішка. Від початку між нами склалися теплі дружні й творчі стосунки і збереглися на все життя. Як вольова і наполеглива у досягненні мети людина, він вимагав і від нас, своїх учнів, завзяття, лідерських якостей, уміння захопити хоровою справою і повести за собою колектив. Показово, що практично всі його вихованці успішно працюють із хоровими колективами.

На перших заняттях він вразив мене особливою ауру, добротою, щирістю, інтелігентністю. Я була сповнена невимовною радістю, бо пощастило мені навчатися у дивовижного Вчителя. Так, Олег Семенович — справжній Учитель з великої

літери, і він був поряд зі мною завжди. У різних творчих справах, діях я консультувалася зі своїм наставником. Своїх студентів Олег Семенович завжди підтримував і після завершення навчання. Він любив своїх учнів, пишався їхніми досягненнями, вселяв віру у себе, вважаючи всіх талановитими й обдарованими. Невдовзі після перших занять із фаху він запропонував мені працювати в Капелі Південно-Західної залізниці. Я дуже зраділа. Працюючи в Капелі, я особливо відчула його турботливе ставлення до людей.

Заняття хору відбувалися в управлінні Південно-Західної залізниці по вулиці Лисенка, 6. На першій репетиції мене вразили насамперед умови роботи: належно облаштований хоровий зал, прекрасний чорний рояль, окрема кімната для керівників, ідеальна чистота. У залі зібралось багато хористів, які тримали в руках папки з партитурами. Як тільки зайшов Олег Семенович, — зал завмер, почалося розспівування, і хористи старанно виконували всі завдання улюбленого керівника. У цей час колектив активно готувався до відповідального концерту для підтвердження звання заслуженої капели. Олег Семенович — прекрасний організатор, у нього все продумано, сплановано до дрібниць, починаючи з підбору кадрів. Адміністративний склад такий: художній керівник та диригент — Олег Тимошенко, організатор — Тетяна Ярмач, хормейстери Григорій Сорокопуд, Олена Барановська (на той час Давидчук), концертмейстер — Людмила Прудникова. Усі організаційні питання вирішували керівник і хормейстери, за необхідності до роботи залучали й хористів. Староста хору і старости партій забезпечували належні умови для проведення репетицій, які відбувалися двічі на тиждень (по три години), а в період підготовки до концертів чи конкурсів — тричі. У кінці кожної репетиції Олег Семенович перевіряв журнали відвідування занять і доручав мені, у разі необхідності, повернути до роботи насамперед тих співаків, яких вважав талановитими, перспективними, потрібними Капелі. Багато з них здобули музичну освіту, стали музикантами-професіоналами, заслуженими артистами України.

Склад Капели залишався практично незмінним. Це був сильний, професійно підготовлений колектив. Дисципліна була залізна. На репетиціях Олег Семенович був надзвичайно вимогливий, отримував від хористів усе, на що вони були спроможні. На заняття керівник приходив заздалегідь і готувався до уроку. Репетиція відбувалась у два етапи.

Перший — унісонні акапельні розспівування, вокальні вправи на різні прийоми звуковедення, штрихів, динаміки, розвитку вокального дихання. Олег Семенович завжди дбав про чистоту інтонації, а запорукою її досягнення вважав техніку вокалу. Гармонічні вправи сприяли відпрацюванню ансамблю — дикційного й тембрального. Розспівування тривало зазвичай досить довго, цей етап роботи керівник вважав головним. Далі хор працював над акапельними творами, докладно відпрацьовуючи кожен деталь.

Другий етап репетиції (після перерви) — робота над новим твором, перевірка якості відпрацювання окремими хоровими групами. У кінці репетиції хор виконував уже добре вивчені твори, шліфуючи хорову майстерність. І щоразу Олег Тимошенко виявляв нові можливості для вдосконалення. Тож репетиції завершувалися на високій «емоційній ноті», піднесенні, хористи чули результат своєї наполегливої праці.

Щоб оволодіти складною програмою, виконавцям потрібні висока загальна культура і бездоганний музичний смак. Тому, крім зведених репетицій, хористи обов'язково індивідуально здавали хорові партії. Цю роботу виконували ми, хормейстери. Олег Семенович навчав нас працювати з капелянами так, щоб вони відчували наше тепло, нашу глибоку повагу до них, щоб підтримували прекрасні традиції колективу і прагнули працювати на повну силу. Адже в Капелі співали люди різного віку й різних професій — машиністи, техніки й інженери, учні навчальних закладів залізничного транспорту, — і їх усіх, після робочого дня, необхідно було захопити спільною справою, самим процесом занять, вивченням хороших творів, глибоким розкриттям їхнього змісту, тонкощами нюансування у виконанні. Олег Семенович вважав, що тільки наполеглива праця приносить справжній успіх.

Олег Тимошенко мав голос приємного тембру, оксамитовий баритон повного діапазону. Як вокаліст, він чудово знав особливості людського голосу, що дуже допомагало йому в хормейстерській роботі. Він сам показував хористам той чи інший вокальний прийом — це дуже важливо було для учасників самодіяльного колективу. Він вважав, що хор має не наспівувати, а співати повним вокальним голосом, володіти технікою, відточувати рухливість голосу, особливо сопрано. Звучання хору Олега Семеновича суттєво відрізнялося від виконання інших колективів. У нього була воля диригента, яка захоплювала своєю масштабністю, темпераментом і найтоншим проникненням у глибину твору. Особливо яскраво звучали кульмінації та коди у виконуваних творах. Хористи повністю підкорялися диригентському жесту, і між ними й керівником швидко встановлювався потрібний творчий контакт.

У березні 1974 року Капела готувалася до виступу на республіканському фестивалі керівників творчих хороших колективів. Цей виступ здобув схвальні відгуки у пресі. Ми були щасливі. У травні цього ж року ми склали іспит на підтвердження звання заслуженого колективу. Журі у складі видатних діячів хорового мистецтва, лауреатів державної премії імені Т. Г. Шевченка професорів Олександра Мінківського, Лева Венедиктова, народного артиста України Олександра Петровського високо оцінили виступ Капели, акцентувавши майстерність виконання програми, особливо творів *a cappella*, які становили більшість репертуару колективу. Радість переповнювала серця хористів. Отже, звання заслуженої, здобуте 1940 року завдяки наполегливій праці Петра Гончарова, було повернуте колективу. «Це була справа моєї професійної та людської честі, виправдання надій, які наставник покладав на моє майбутнє», — говорив Олег Семенович Тимошенко.

Олег Тимошенко. 1980 р.

Виступ хору Київського технологічного інституту харчової промисловості. 1959 р.

Хор Київського інституту харчової промисловості. 1959 р.

Народна хорова капела Вінницької обласної лікарні імені
О. Ющенко (у першому ряду ліворуч Олег Тимошенко). 1961 р.

Олег Тимошенко з народною хоровою капелою Міжобласного управління професійно-технічної освіти в Колонному залі імені М. В. Лисенка Київської філармонії. 1969 р.

Заслужена хорова капела Південно-Західної залізниці. 1974 р.

Після концерту в Дарницькому будинку культури.
Травень 1974 р.

У Київській державній
філармонії. 1974 р.

О. С. Тимошенко. Привітання
з ювілеєм. 1982 р.

Діяльність хору залізничників розгорнулася дуже широко й різнобічно. Капела виступала на урочистих концертах, вечорах інтернаціональної дружби, брала участь у Всесоюзному музичному фестивалі «Київська весна», у філармонійному циклі лекцій-концертів «Скарби музичного мистецтва», щорічно давала звітні концерти перед залізничниками країни, у військових підрозділах, зокрема перед прикордонниками. У нас з'явилося багато друзів. Відбувалися концерти-обміни з хоровими капелами, творчими колективами Херсона, Красного Луча, Одеси, Львова, Бреста, Риги, Єревана, Мінська, Чопа, Ужгорода. Капела виступала на телебаченні, а також мала записи на радіо.

Творча біографія Капели під керівництвом Олега Тимошенка (осінь 1973 — 1984 роки) вирізняється й іншими важливими мистецькими подіями.

Після підтвердження звання заслуженої, колектив почав ретельно готуватися до святкування п'ятдесятирічного ювілею Капели. Його було відзначено 1975 року у формі звітних концертів під час гастрольної подорожі Капели до Львова, Харкова, Одеси, Коростеня, Козятина, на підприємствах і в концертних залах Києва. Найбільш масштабний та відповідальний з них відбувся в Колонному залі імені М. В. Лисенка Київської філармонії.

У 1975–1977-х роках організовано серію виступів Капели на відповідних турах Першого Всесоюзного фестивалю художньої творчості, яка принесла нам перше місце і золоту медаль. Широкого резонансу набув концерт колективу на третьому турі фестивалю-конкурсу. 28 лютого 1977 року в Колонному залі Київської філармонії в супроводі Симфонічного оркестру Українського радіо і телебачення під орудою заслуженого діяча мистецтв УРСР Вадима Гнедаша був виконаний досить складний вокально-симфонічний твір — кантата П. І. Чайковського «Москва» (солісти — заслужена артистка республіки Людмила Юрченко та лауреат республіканського конкурсу Іван Чайченко). Інтерпретація цього твору аматорськими силами викликала велику зацікавленість слухачів.

У 1981 році на міському конкурсі самодіяльних колективів Заслужена хорова капела Південно-Західної залізниці посіла перше місце. У 1982 році концерти відбулися в Мінську.

Музичні критики високо оцінили активну мистецьку діяльність колективу, захоплювалися особливістю творчої манери Олега Семеновича акцентували досконале виконання і глибину інтерпретації музичних творів різних стилів, уміння досягти яскравого тембрального звучання, драматургічну цілісність.

Прослухавши один із концертів, Павло Іванович Муравський (народний артист України, видатний хоровий диригент) так писав про творчі досягнення колективу:

Ми разом з усіма присутніми були приємно вражені красою вокалу, високим рівнем хорової культури і загальною майстерністю виконання. Не один із нас запитав себе: де ж та межа, що відділяє аматорську капелу, учасники якої після трудового дня збираються два-три рази на тиждень заради опанування улюбленим мистецтвом, від професіонального колективу, де співають артисти, випускники музичних училищ і вузів? Звучання капели залізничників стирає ту межу. Та й репертуар тут як у професіональному хорі — без супроводу. Як то добре, що колектив спирається на традиції академічного хорового співу і таким чином сприяє пропаганді творів великої ідейно-художньої цінності [Муравський, 1977, с. 1].

Інші рецензенти, відомі майстри хорової справи, теж високо оцінювали творчі здобутки Капели і роботу її керівника. Так, Клавдій Птиця¹ вважав:

За роки керівництва О. С. Тимошенка Заслужена капела Південно-Західної залізниці стала одним із найкращих

---

¹ Птиця Клавдій Борисович (1911–1983) — радянський хоровий диригент, хормейстер, педагог, народний артист СРСР.

*хорових колективів України і досягла високо професійного рівня*¹.

Капела залізничників завдяки своїм високим творчим здобуткам була не лише базою Республіканського Будинку художньої самодіяльності профспілок України, а й своєрідною хоровою лабораторією, у якій проходили практику студенти Київської державної консерваторії імені П. І. Чайковського та Київського інституту культури. Це був дуже згуртований, дисциплінований колектив, об'єднаний спільною метою — любов'ю до мистецтва хорового співу.

Олег Семенович щедро ділився секретами свого мистецтва. На базі Капели відбувся республіканський семінар керівників самодіяльних хорових колективів, які назвали наш хор справжньою школою майстерності.

Величезний внесок зробив Олег Семенович у справу виховання молоді, прищеплюючи їй високий естетичний смак, любов до мистецтва й давніх українських традицій хорового співу. Кожний виступ Капели — а їх було щороку не менше сорока — перетворювався на справжнє свято.

Керівництво і працівники Південно-Західної залізниці пишалися високими досягненнями Капели. Керівники Залізниці, зокрема профспілки, дбали про створення найкращих умов для роботи Хорової капели: надавали зал для репетицій, сприяли створенню нотної бібліотеки, пошиттю костюмів для хористів. Для гастрольних подорожей надавали спеціально обладнані вагони. Заохочували колектив поїздками до пансіонату «Променистий» у Євпаторії, де капеляни виступали з концертами і водночас трохи відпочивали.

Завдяки наполегливій праці, глибокій любові до хорового мистецтва, а також великому ентузіазму, яким був охоплений весь колектив, Олег Семенович вів Капелу до висот виконавської хорової культури. Він підкреслював, що керування славнозвісним колективом вважає своїм почесним

---

¹ Птиця Клавдій Борисович. *Архів НМАУ ім. П. І. Чайковського*.

обов'язком, а завданням — розвивати хорові традиції попередників: Петра Гончарова й Василя Мінька¹.

Усю свою організаторську і просвітницьку діяльність Олег Семенович спрямовував на розвиток української хорової культури. Я завжди захоплювалась тим, як він міг згуртувати великий колектив аматорів, зачарувати їх красою академічного хорового співу. Можна тільки уявити собі, скільки за все життя він виховав людей, фанатично відданих хоровому мистецтву. Митець цікавився справами кожного з нас, давав слушні поради, допомагав, чим міг. У Капелі було понад сто учасників, і Олег Семенович знав кожного. Він був надзвичайно чуйною людиною, упевненою і мужньою, толерантною і виваженою, з великою доброю душею, він ніколи не тримав зла. Коли треба — був дуже суворим, але завжди справедливим. У спілкуванні був досить прямим і чесним — і водночас делікатним, із повагою ставився до кожного. Капеляни обожнювали Олега Тимошенка, його слово для них було законом. І дотепер згадують його зі словами щирої вдячності.

Висновки. Кажуть, що людина жива, поки її пам'ятають. Тож Олег Семенович назавжди залишиться в пам'яті учасників хорових колективів, якими він керував, його учнів та колег, а також численних слухачів, шанувальників його мистецтва.

Справу Олега Семеновича продовжили його послідовники. З 1984 року Заслуженою хоровою капелюю Південно-Західної залізниці керували Євген Герасимович Савчук та Григорій Григорович Сорокопуд.

У 1987 році Капела гастролювала в Німеччині (на той час ГДР), де успішно виступила в Лейпцигу, зокрема виконала російською та німецькою мовами «Хорал» Й. С. Баха і «Unser Bund ist ewig» («Наш союз вічний») В. А. Моцарта.

---

¹ Мінько Василь Михайлович (1903 — після 1983) — український хоровий диригент, заслужений артист УРСР. Капелюю керував від 1949 до 1972 року.

Високим художнім рівнем виконання вирізнялися концерти в Єревані (1987), куди хор приїхав на запрошення голови Вірменського хорового товариства, заслуженого діяча мистецтв республіки Емми Цатурян¹. Вона активно сприяла розвитку творчої співпраці Капели Південно-Західної залізниці з хоровим товариством Вірменії. Цього ж року Капела з великим успіхом гастролювала в Ризі. Преса схвально відгукнулася про виступ Капели, підкресливши високу вокальну майстерність і тембральне багатство хору. Культура українського співу вразила латиських слухачів своїм повнозвуччям, виразністю фразування, чистотою інтонації.

У 1988 році Капелу очолив досвідчений музикант, заслужений діяч мистецтв УРСР, диригент Національної хорової капели «Думка» Андрій Михайлович Ворошилов. Він докладав чимало зусиль, аби виконавська майстерність артистів постійно зростала. На репетиціях керівник наполегливо працював над кожним звуком, кожною фразою. За успішні виступи неодноразово був нагороджений почесними дипломами та грамотами, а також «Знаком за доблесну працю на ПЗЗ».

Велику організаторську роботу в Капелі здійснювала Ярмач Тетяна Михайлівна (від 1973 року до 2018), незмінний організатор. Своєю професійною працею вона сприяла подальшому розвитку творчого потенціалу колективу, за що її неодноразово нагороджували дипломами й почесними грамотами.

Колектив Капели зберігає у своєму архіві численні нагороди за високі досягнення в хоровому виконавстві й творчі успіхи — грамоти ВЦСПС, МШС, ЦК Профспілки робітників залізничного транспорту, Союзу композиторів УРСР, диплом Большого театру СРСР, дипломи лауреатів усіх восьми оглядів-конкурсів народної творчості працівників залізничного транспорту України (2001–2013).

---

¹ Цатурян Емма Агабенківна (1920–1996) — голова Вірменського хорового товариства, заслужений діяч мистецтв Вірменської РСР.

Список використаної літератури

1. Бондарчук В. О. Перший всеукраїнський відкритий конкурс хорових диригентів імені академіка О. С. Тимошенка як фактор формування й осмислення ідентичності української культури. *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. Київ, 2025. № 2 (67). С. 7–21. DOI: [https://doi.org/10.31318/2414-052X.2\(67\).2025.339134](https://doi.org/10.31318/2414-052X.2(67).2025.339134)

2. Гусарчук Т. В. Особистісний феномен ректора: культуротворча місія академіка Олега Тимошенка. *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. Київ, 2020. № 4 (49). С. 21–45. DOI: [https://doi.org/10.31318/2414-052x.4\(49\).2020.220830](https://doi.org/10.31318/2414-052x.4(49).2020.220830).

3. Мартинюк А. К. Диригентсько-хорова школа Олега Тимошенка як феномен української музичної культури другої половини ХХ століття. *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. Київ, 2020. № 4 (49). С. 97–108. DOI: [https://doi.org/10.31318/2414-052x.4\(49\).2020.220854](https://doi.org/10.31318/2414-052x.4(49).2020.220854).

4. Муравський П. І., Лащенко А. І. Хори, капели та ансамблі бандуристів. *Музика*. 1977. № 3. С. 1.

5. Пучко-Колесник Ю. В. Соціокультурна спрямованість діяльності диригента-хормейстера: феномен Олега Семеновича Тимошенка. *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. Київ, 2020. № 4 (49). С. 97–108. DOI: [https://doi.org/10.31318/2414-052x.4\(49\).2020.220858](https://doi.org/10.31318/2414-052x.4(49).2020.220858).

6. Шейко А. О. Художньо-педагогічні принципи Олега Тимошенка як квінтесенція світогляду. *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. Київ, 2020. № 4 (49). С. 139–151. DOI: [https://doi.org/10.31318/2414-052x.4\(49\).2020.220863](https://doi.org/10.31318/2414-052x.4(49).2020.220863).

References

1. Bondarchuk, V. (2025). Pershyi vseukrainskyi vidkrytyi konkurs khorovykh dyryhentiv imeni akademika O. S. Tymoshenka yak faktor formuvannia y osmys-lennia identychnosti ukrainskoï kultury [Academician Oleh Semenovych Tymoshenko's first All-Ukrainian Open Choral Conducting Competition as a factor in the formation and comprehension of Ukrainian cultural identity]. In: *Chasopys Natsionalnoi*

muzychnoi akademii Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho [Journal of Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine]. No. 2 (67), pp. 7–21 DOI: [https://doi.org/10.31318/2414-052X.2\(67\).2025.339134](https://doi.org/10.31318/2414-052X.2(67).2025.339134) [in Ukrainian].

2. Husarchuk, T. (2020). Osobystisnyi fenomen rektora: kultur-otvorcha misiia akademika Oleha Tymoshenka [Rector's personal phenomenon: cultural mission of academician Oleg Tymoshenko]. In: *Chasopys Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho* [Journal of Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine]. No. 4 (49), pp. 21–45. DOI: [https://doi.org/10.31318/2414-052x.4\(49\).2020.220830](https://doi.org/10.31318/2414-052x.4(49).2020.220830) [in Ukrainian].

3. Martynyuk, A. (2020). Dyrhentsko-khorova shkola Oleha Tymoshenka yak fenomen ukrayinskoï muzychnoi kultury druhoi polovyny XX stolittia [Oleg Tymoshenko's conducting and choral school as a phenomenon of Ukrainian musical culture in the second half of the 20th century]. In: *Chasopys Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho* [Journal of Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine]. No. 4 (49), pp. 97–108. DOI: [https://doi.org/10.31318/2414-052x.4\(49\).2020.220854](https://doi.org/10.31318/2414-052x.4(49).2020.220854) [in Ukrainian].

4. Muravskiy, P. and Lashchenko, A. (1977). Khory, kapely ta ansamb-li bandurystiv [Choirs, choral cappellas, and bandura ensembles]. In: *Muzyka* [Music]. No. 3, pp. 1 [in Ukrainian].

5. Puchko-Kolesnyk J. Socio-cultural orientation of the conductor-choirmaster's activity: [Oleg Semenovych Tymoshenko's phenomenon]. In: *Chasopys Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho* [Journal of Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine]. No. 4 (49), pp. 121–138. DOI: [https://doi.org/10.31318/2414-052x.4\(49\).2020.220858](https://doi.org/10.31318/2414-052x.4(49).2020.220858) [in Ukrainian].

6. Sheiko, A. (2020). Khudozhno-pedahohichni pryntsypy Oleha Tymoshenka yak kvintesentsiia svitohliadu [Oleg Tymoshenko's artistic and pedagogical principles as the quintessence of worldview] In: *Chasopys Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho* [Journal of Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine]. No. 4 (49), pp. 139–151. DOI: [https://doi.org/10.31318/2414-052x.4\(49\).2020.220863](https://doi.org/10.31318/2414-052x.4(49).2020.220863). [in Ukrainian].